



JAARVERSLAG 2022

GREBBELINIE BEZOEKERSCENTRUM

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord.....	3
Resultaten en activiteiten Grebbelinie Bezoekerscentrum 2022	4
Bestuur	4
Personeel	4
Vrijwilligers	4
Openingstijden	4
Infrastructuur	5
Expositie	6
Interieur/exterieur	6
Bezoekersaantallen	7
Museumwinkel	7
Scholen	8
Rondleidingen.....	8
Wandelen en fietsen	8
Re-enactment.....	9
Outdoor activiteiten.....	9
PR & Marketing	9
Linie brede initiatieven	10
Overige activiteiten verbonden netwerk en publieksbereik Grebbelinie	10
Subsidies	10

VOORWOORD

Het jaar 2022 was voor het centrum om meerdere redenen gedenkwaardig. In de eerste plaats stond het jaar in het teken van de wederopbouw van contacten en activiteiten na de ‘coronaperiode’.

De gevolgen van de pandemie werkten echter nog op verschillende manieren door in de resultaten van het centrum. Scholen hadden tijd nodig om buitenschoolse activiteiten weer in het curriculum op te nemen. Vanwege de grote impact die corona heeft gehad op busmaatschappijen deed slechts een beperkt aantal georganiseerde reizen het bezoekerscentrum aan. Indirect werkten de problemen in de horeca ook door omdat het omzet gerelateerd steunbedrag waar op was gerekend niet kon worden verwacht van restaurant Grebbelounge.

Gunstige factoren waren de grote aantallen Nederlanders die de vakanties in eigen land doorbrachten en de groeiende behoefte om er weer op uit te gaan. Het centrum profiteerde van de mooie combinatie die het museale deel, het restaurant en het Fort aan de Buursteeg samen boden en bieden. Het resulteerde in een recordaantal van ruim 10.000 geregistreerde bezoekers.

De oorlog in Oekraïne toonde in 2022 aan dat alle vraagstukken rond oorlog en vrede pijnlijk actueel zijn en dat het verhaal van de Grebbelinie bewaard en doorverteld moet worden. Het bestuur en het team van vrijwilligers stelt en stelde alles in het werk om dit te kunnen voortzetten.

Bert Rietberg, coördinator Grebbelinie Bezoekerscentrum



RESULTATEN EN ACTIVITEITEN

GREBBELINIE BEZOEKERSCENTRUM 2022

Bestuur

In 2022 werd het bestuur gevormd door Melis van de Groep (voorzitter), Karel van Dijk, Henrie van de Wetering (penningmeester) en Rein Bijkerk (algemeen bestuurslid en vice-voorzitter). Er werd afscheid genomen van bestuurslid en penningmeester Karel van Dijk die vanaf 2017 in het bestuur zat. Hij droeg het stokje in mei 2022 over aan Henri van de Wetering. Coördinator Bert Rietberg vervulde de rol van ambtelijk secretaris tijdens vergaderingen.

Het bestuur vergaderde driemaal in 2022 in het Grebbelinie Bezoekerscentrum. Daarnaast was er op vrijwilligersbijeenkomst met het bestuur in de zomer.



Mei 2022 wordt afscheid genomen van bestuurslid en penningmeester Karel van Dijk (rechts).

Personeel

De Stichting Grebbelinie Bezoekerscentrum heeft sinds 2021 één personeelslid in dienst. De taakomvang van coördinator Bert Rietberg betrof 32 uur per week, waarvan 24 uur via een vaste benoeming. Naast de coördinatie en begeleiding van het vrijwilligerswerk in het centrum, worden ook de taken op het gebied van management, subsidies, administratie en museale zaken door de coördinator uitgevoerd.

Vrijwilligers

Sinds 2020 worden vrijwel alle uitvoerende taken gedaan door vrijwilligers. De coördinator speelt hierbij een ondersteunende rol. De groep vrijwilligers is verdeeld in vier teams, die taken uitvoeren als gastheer/gastvrouw in de balie/winkelruimte en de expositie, als gids/rondleider in het Fort aan de Buursteeg, of ondersteunend werk doen op technisch gebied en beheer van het terrein en gebouw. Het aantal vrijwilligers daalde van 30 naar 25. Daarmee konden alle taken worden uitgevoerd, maar is wel een kritische grens bereikt.

Openingstijden

Het centrum maakt sinds 2021 onderscheid in twee seizoenen v.w.b. de openingstijden: in de winter periode (november t/m februari) is het centrum 6 dagen per week open van 12.30-16.00 uur. De overige acht maanden is het centrum op dinsdag, donderdag en vrijdag ruimer open: van 10.00-17.00 uur. Landelijke maatregelen m.b.t. corona hebben alleen in de maand januari invloed gehad. In die eerste weken van het jaar moest het centrum gesloten blijven.

Infrastructuur

De grote infrastructurele werkzaamheden zijn in 2020 afgerond, maar er werd ook in 2022 door-
gewerkt aan de verbetering van de omgeving. Zo werd opdracht gegeven voor verkeersborden
die de route wezen naar de grote en kleine parkeerplaats, het centrum en een aparte plaats voor
touringcars.



*Oktober 2022: op alle relevante plaatsen van parkeerplaats tot en met het centrum zijn uniforme
borden geplaatst door de Grebbeloune en het GBC.*

Met het oog op het voorkomen van parkeeroverlast zijn in 2022 paaltjes in de berm geplaatst om
ongewenst parkeren tegen te gaan. Op die manier worden de parkeerplaatsen optimaal benut en
kunnen omwonenden zonder problemen over de Buursteeg rijden met landbouwvoertuigen en
personenauto's. De uitvoering gebeurde door de gemeente Renswoude.

De wandelpaden op het noordelijk fortterrein werden in maart 2022 verbeterd.

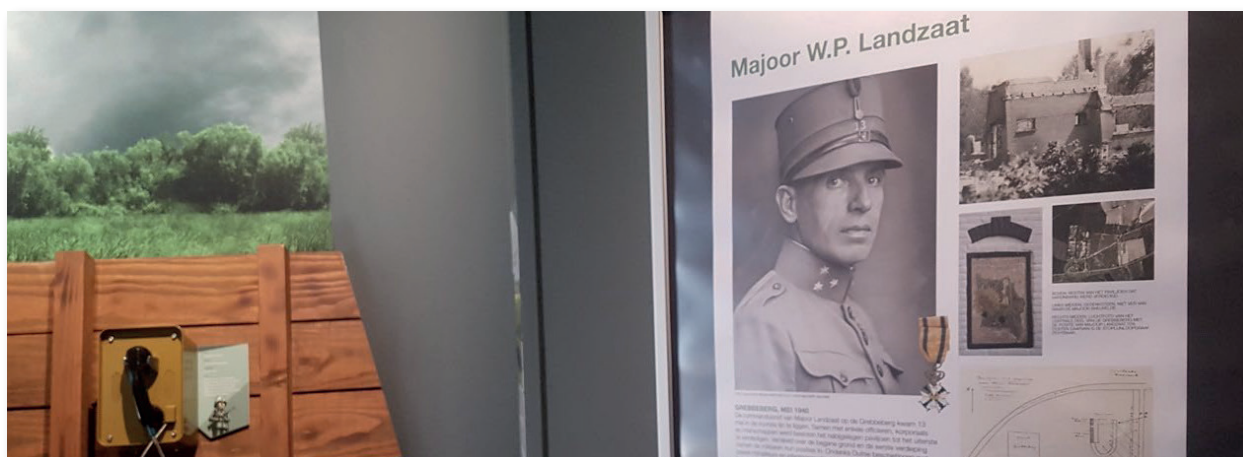


*Oktober 2022: een historische trein passeert het Fort aan de Buursteeg. Dankzij de paaltjes in de berm
is de weg én het zicht op het fort vrij en is er meer ruimte voor wandelaars.*

Expositie

In 2022 werden een tweetal nieuwe wisselexposities ingericht. Voor het regionale thema was Rhenen aan de beurt: in de wisselexpositie konden de foto's en voorwerpen van militairen worden getoond die in 1939-1940 in Rhenen waren gelegerd. Tevens was een korte film over Rhenen 1940-1945 te zien en werden enkele panelen over Rhenen aan de expositie toegevoegd. De twee grote vitrines hadden we al eerder ontvangen van een bedrijf uit Rhenen. De foto's zijn op canvas geprint, zodat ze bruikbaar blijven voor toekomstige exposities. De expositie is niet alleen door duizenden bezoekers bezocht, maar fungeerde ook als uitnodiging naar families van voormalige militairen.

Bijna wekelijks ontvangt het centrum sindsdien materiaal en verhalen van de bezoekers. De objecten van de vorige regionale expositie (Renswoude) kunnen dankzij een gift van de gemeente Renswoude een permanente plek krijgen in de vaste expositie.



April en oktober 2022: nieuwe wisselexposities met aandacht voor Amersfoort, Leusden, Woudenberg, Scherpenzeel, Renswoude, Veenendaal en Rhenen. Middels een extra vitrine werd aandacht besteed aan een militair die diende in Bunschoten-Spakenburg.

In oktober werd een zevental nieuwe panelen geplaatst in de filmzaal getiteld 'Onder Vuur!' Via dit thema kon het centrum meedoen met het landelijke thema over het Rampjaar.

Interieur/exterieur

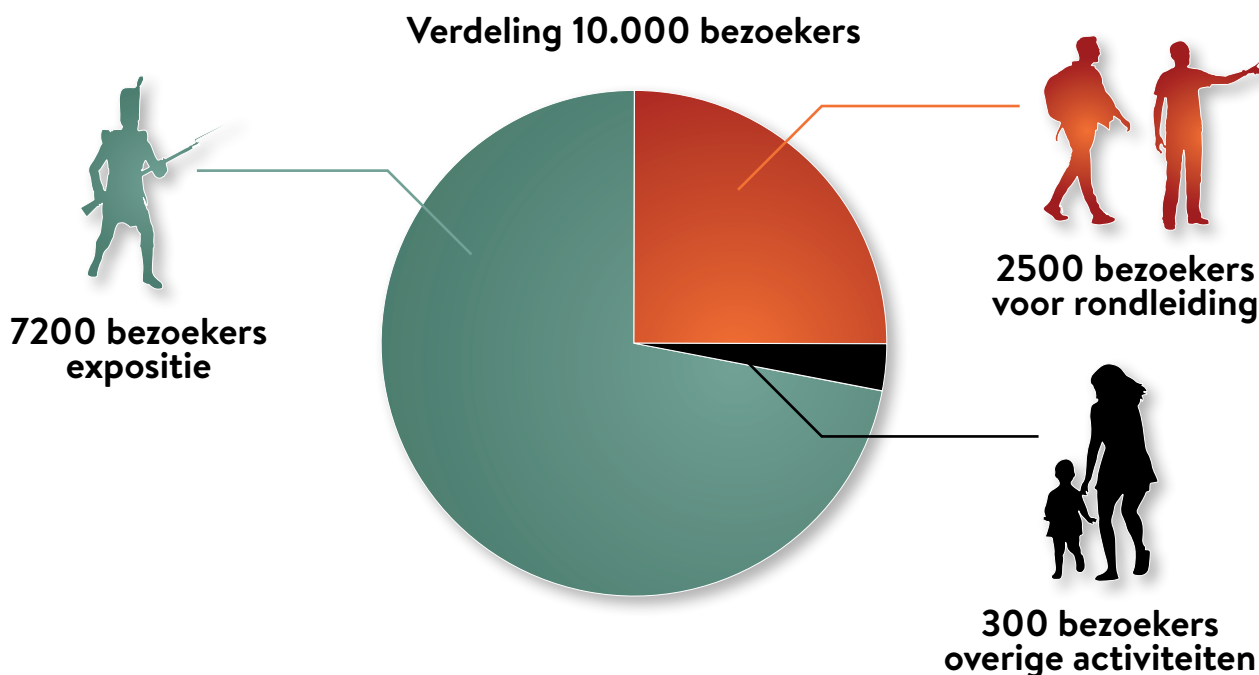
Vrijwilligers sloten de verlichting aan in de berging. In de winkel werd een nieuw beeldscherm opgehangen met informatie voor bezoekers. Het scherm kwam in plaats van een beamerprojectie, hetgeen besparend werkte op energie en de terugkerende kosten voor de dure lampen in de beamer. Het beeld kent bovendien meer contrast, het apparaat is eenvoudig te bedienen en tevens geschikt voor lezingen en presentaties.

Het dakterras is belangrijk vooruit gegaan door het plaatsen van picknicktafels, planten en parasols. Daardoor is de buitenruimte verfraaid en kan bij wisselende weersomstandigheden gebruikt blijven worden voor groepen. De steile buitentrapp kreeg een extra leuning van exact het zelfde materiaal als de bestaande leuning. Hierdoor werd de trap veiliger. Dat was nodig omdat de trap in herfst en winter glad kan worden door bladval en neerslag.

Het invalidentoilet kreeg een beugel aan de binnenkant van de deur. De deur naar buiten kreeg een extra deurbel aan de buitenzijde. Daardoor kan de deur gesloten blijven bij kou, hetgeen bespaart op de stookkosten. De wiferverbinding werd verbeterd door het plaatsen van een extra router op de eerste verdieping.

Bezoekersaantallen

Ondanks dat het bezoekerscentrum de eerste 4 weken van 2022 gesloten was, werd dit jaar een bezoekersrecord gebroken: in totaal kwamen voor het eerst meer dan 10.000 bezoekers naar het museale deel van het centrum. Meer dan 7200 betroffen betalende bezoekers van de expositie. De overige 3000 participeerden in een (betaalde) activiteit, waaronder schilderen en speurtochten.



Het werkelijke aantal bezoekers ligt aanmerkelijk hoger dan 10.000. Zo zijn de duizenden wandelaars die met een wandelkaart het Fort aan de Buursteeg verkenden niet meegerekend. Dat geldt ook voor de bezoekers in de entreeruimte en de winkel, waar informatie werd gevraagd aan de baliemedewerkers. Ook werden de vele honderden wandelaars niet meegeteld die het centrum aandeden tijdens een georganiseerde wandeling.

De nasleep van corona was nog wel duidelijk voelbaar in de resultaten: veel organisaties in en rond de cultuursector hadden zwaar te lijden gehad: de eerste tourbussen en grote groepen arriveerden pas in de tweede helft van 2022. Reserveringen uit het onzekere 2021 waren er bijna niet.

Museumwinkel

Het aanbod aan relevante producten op het gebied van vestingen en linies is in 2022 vergroot. Mede vanwege het gestegen aantal bezoekers steeg het aantal transacties mee: in totaal werden er ruim 500 boeken en tijdschriften verkocht rond het liniethema en gingen er bijna 800 linesouvenirs over de toonbank. Dankzij giften van bezoekers werden ook tweedehands boeken toegevoegd aan het aanbod, daarvan werden er 100 verkocht in 2022. Hier zit zeker nog ruimte in voor groei.

Scholen

Aan het begin van 2022 meldden de eerste scholen zich weer aan, nadat corona lange tijd spelbreker was geweest. Met (soms) nieuwe contactpersonen konden opnieuw afspraken worden vastgelegd. Uiteindelijk bezochten meer dan 700 leerlingen het bezoekerscentrum, een verdubbeling vergeleken met 2021.

Verreweg de meeste leerlingen kwamen van scholen VO, daarnaast ontving het centrum vier schoolklassen uit het basisonderwijs. In de regel worden basisscholen vooraf geattendeerd op het Educatief Centrum in Woudenberg, dat zich heeft gespecialiseerd in deze doelgroep.

De bezoeken van de scholen uit Veenendaal, Ede, Barneveld, Ederveen en Scherpenzeel bleven niet beperkt tot de expositie. De meeste scholen combineerden het met activiteiten, waaronder rondleidingen, speurtochten en opdrachten in vakken als biologie en geografie.



Juni 2022: het JFC uit Barneveld meldt zich met 162 leerlingen. Inmiddels heeft het centrum voldoende ervaring om grote groepen te ontvangen.

Rondleidingen

Na de periode van coronasluitingen kwamen al snel weer aanvragen voor rondleidingen binnen. In totaal zouden bijna 2500 mensen deelnemen aan een rondleiding in 2022, het dubbele van 2021. De groepsgrootte werd opgerekend van 12 naar 15 deelnemers per gids. Hierdoor konden de groeps-prijzen weer teruggebracht worden naar het niveau van vóór corona. Deze prijzen waren verlaagd toen een beperkt aantal mensen mee mocht per gids.

Het aantal rondleiders groeide van 5 naar 7 gidsen. Daardoor kunnen grotere groepen tegelijk worden ontvangen. In 2021 was er nog wel sprake van veel afmeldingen van families door corona. Dit kostte enkele honderden deelnemers.

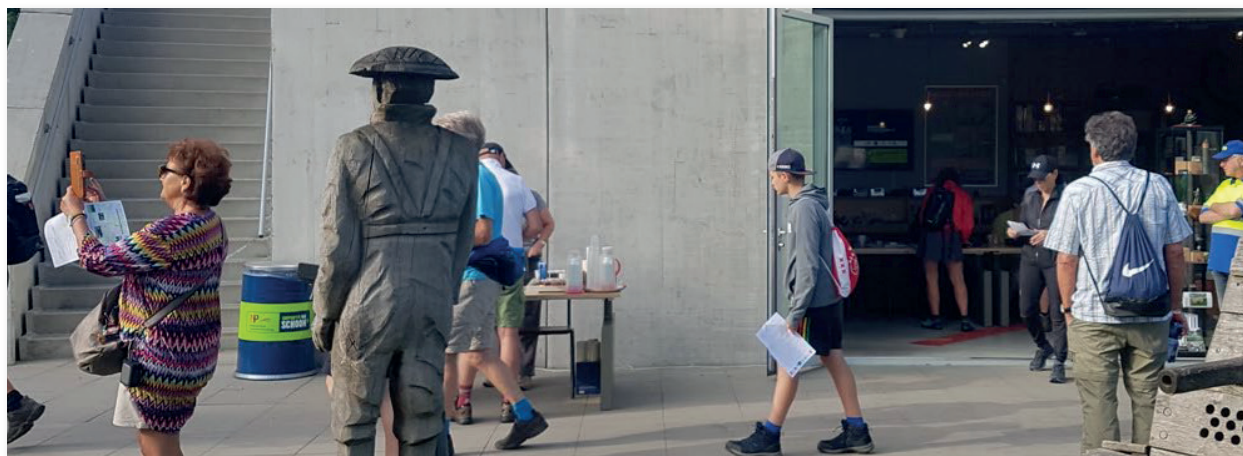
Wandelen en fietsen

Voor het eerst sinds 2019 mocht de Grebbelinie Wandeltocht weer georganiseerd worden. Het Grebbelinie Bezoekerscentrum fungeerde als startpunt, eindpunt en stempelpost. Bovendien werd de wisselexpositie op de begane grond open gesteld voor wandelaars. Ook werd -samen met de Stichting Grebbelinie in het vizier uit Woudenberg en de Stichting Grebbelinie- de 10, 15 en 30 kilometer tocht gemarkeerd. Honderden wandelaars deden mee aan de tocht door de gemeenten Renswoude, Woudenberg, Rhenen, Utrechtse Heuvelrug en Veenendaal.

Het GBC dacht mee in de Waterliniefietstochten van de provincie Utrecht. Middels deze uitgave werden de Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Grebbelinie verbonden in routes.

De wandelkaart over het Fort aan de Buursteeg die oorspronkelijk alleen in de Nederlandse taal werd verstrekt en in 2021 een Duitse variant kreeg, verscheen in 2022 ook in de Franse taal.

Het centrum fort participeerde in 2022 in de wandelapp voor kinderen: 'Perfect Earth'. Al wandelend komen de deelnemers digitale dieren tegen in het fort, die zichtbaar worden in de app. Dit initiatief wordt in samenspraak gedaan met Staatsbosbeheer.



Juli 2022: Ruim 500 deelnemers schreven zich in voor de Grebbelinie Wandeltocht. Op de foto vertrekken de eerste wandelaars uit het centrum met de wandel/stempelkaart.

Re-enactment

Het Grebbelinie Bezoekerscentrum wil zich door ontwikkelen als locatie voor living history. Daardoor gaan de aarden wallen meer leven voor het publiek en het levert welkome publiciteit op. In 2022 werden van de Prinses Irenebrigade tweemaal begroet, evenals een groep met historische voertuigen. De gemeenschap rond living history moet zich echter weer vormen na twee jaar beperkingen tijdens de coronaperiode.

Outdoor activiteiten

Het aantal outdoor activiteiten is in kwantitatief opzicht beperkt gebleven in 2022. Deze activiteiten vereisen voorbereidende maatregelen wanneer deze structureel aangeboden gaan worden.

PR & Marketing

De website van het bezoekerscentrum werd in 2022 geheel vernieuwd om uiting te geven aan de nieuwe doelstellingen van de Stichting Grebbelinie Bezoekerscentrum. Alle pagina's werden herschreven en van nieuw beeldmateriaal voorzien. Dit droeg belangrijk bij aan de bekendheid van het centrum en resulteerde in een groeiend aantal reserveringen en de succesvolle introductie van nieuwe initiatieven zoals de schilderactiviteit en de speurtocht.

Social media hebben in 2022 meer aandacht gekregen vanuit het GBC. Het aantal volgers via social media groeide van 2000 naar 2700; Facebook 1300, Instagram 550 en Twitter 850 (2 accounts).

Twee partners helpen het GBC met het genereren van publiciteit: het Regionaal Bureau voor Toerisme en de Stichting Liniebreed Ondernemen. De laatste stuurt nieuwsbrieven naar bijna 7000 mensen en men onderhoudt de website fort.nl en liet een landelijke radiocommercial maken. Het RBT verspreidde de flyers van het fort onder restaurants, campings, parken en hotels in de regio. Het GBC is tevens opgenomen in de gids van de Vriendenloterij. Dit levert jaarlijks extra bezoekers op.

Door mee te doen aan de Week van de Geschiedenis werd landelijke publiciteit gegenereerd.

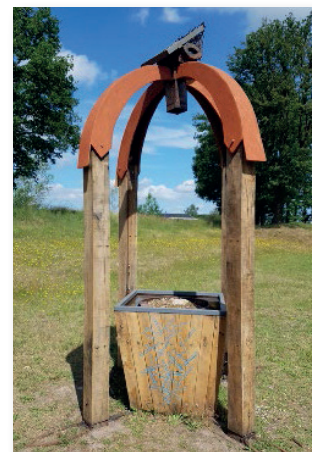
Linie brede initiatieven

Het Grebbelinie bezoekerscentrum heeft in 2022 een vervolg gegeven aan het onderzoekswerk m.b.t. de gehele Grebbelinie. Families uit heel Nederland kwamen met vragen over hun verwanten (grootvaders, ooms) in 1939-1940. Circa 20 families konden met de onderzoeken worden geholpen. Dat is een verdubbeling vergeleken met 2021.

Het bezoekerscentrum hoopt de capaciteit in de nabije toekomst verder te kunnen vergroten, vanwege de grote vraag naar onderzoek en de waarde van het verzamelen van verhalen, foto's en documenten. Het materiaal wordt beschreven en bewaard in het centrum. Het centrum heeft in 2022 dankzij gedreven vrijwilligerswerk grote vorderingen gemaakt op het gebied van administratie en objectregistratie. Dit werk maakt het in de nabije toekomst mogelijk om verhalen te delen met historische verenigingen langs de linie.

Overige activiteiten verbonden netwerk en publieksbereik Grebbelinie

- Het GBC bood ruimte aan een kunstproject dat talloze fietsers en wandelaars naar het gebied trok. Op het Fort aan de Buursteeg stonden drie van de twaalf installaties van het gezelschap LANDOOG, dat aandacht besteedde aan het Rampjaar 1672. Vanuit o.a. het centrum werden wandel- en fietskaarten meegegeven aan vele honderden belangstellenden. De kunstroute had een looptijd van een half jaar.
- Een tankversperring aan de Schalm in Renswoude werd beter zichtbaar gemaakt door vrijwilligers van het bezoekerscentrum.
- Van het GBC deden zowel voorzitter als coördinator mee aan de regionale TV-serie over Bunschoten-Spakenburg en de Grebbelinie. De aflevering is inmiddels verschenen en blijft zichtbaar via een website.
- Het GBC sloot in Rhenen aan bij het overleg van de kleine musea in de provincie Utrecht.
- Het GBC participeerde ook in 2022 weer in het Waterlinieoverleg dat door de provincie (kenniswerkplaats) wordt georganiseerd. Deze bijeenkomst was in Willemstad.



Augustus 2022: Samen met burgemeester Van de Groep werden opnames gemaakt over de relatie tussen Bunschoten-Spakenburg en de Grebbelinie

Subsidies

Naast de eigen inkomsten werd het centrum ook gesteund door de provincie Utrecht, de gemeenten Rhenen, Veenendaal, Renswoude, Amersfoort, Leusden, Bunschoten-Spakenburg en Waterschap Vallei en Veluwe. De steun was opnieuw van grote waarde voor het Grebbelinie Bezoekerscentrum.